

Vänsterpress om Irak – juni 2014

De spektakulära framgångarna i Irak för ISIS (Islamiska staten i Irak och Levanten) under de senaste veckorna visar att den religiösa sekterismen spelar allt större roll i Mellanöstern. Den ”arabiska vårens” folkliga protester och uppror hade ekonomiska, politiska och sociala rötter, men den har alltmer ersatts av konflikter med sekteristiska och reaktionära förtecken – i synnerhet mellan sunni- och shiamuslimer, men även med andra etniska och nationella grupper inbegripna (kurder, klaner, religiösa minoriteter ...). Detta är heller inget förvånande, eftersom bristen på klara politiska alternativ underlättade för de regionala reaktionära krafterna, inklusive Bashar al-Assad, och deras internationella uppbackare att avledda de folkliga upproren och omvandla dem till sekt- och troskonflikter.

Utvecklingen i Libyen, Egypten, Syrien och i Irak visar detta tydligt. Och konflikterna tenderar att allt mer spridas, i stort sett hela regionen håller på att dras in – Libanon och Jordanien står på tur att ”explodera” – inte minst pga de ekonomiska, sociala och politiska påfrestningar som det stora antalet flyktingar från Syrien innebär för dessa länder.

Utvecklingen i Syrien har överhuvudtaget spelat en mycket viktig roll för att fördjupa och sprida krisen.¹

När det gäller Irak så tillkommer det faktum att USA:s ockupation och politik underblåst sekteristiska motsättningar, och inte kommer det att bli bättre om Washington beslutar sig för att ingripa med bombningar och drönare – tvärtom riskerar det att ytterligare förvärra situationen (som det t ex gjort i Pakistan).

Dagens ISIS är en produkt av kriget i Syrien och motsättningarna mellan den shiadominerade centralregimen i Bagdad och den sunnimuslimska befolkningen, som länge upplevt sig vara diskriminerad. ISIS har fö som sitt mål är att upprätta ett islamistiskt emirat bestående av delar av Irak och Syrien, en sunnistat där hårda sharialagar ska gälla och där det inte finns rum för andra religiösa riktningar än deras egen variant av islam.

Martin Fahlgren 21/6 2014

Innehåll

Flamman	1
<i>Irak bryter samman</i>	<i>1</i>
Offensiv	2
<i>Våld och terror härskar i ett sönderfallande Irak</i>	<i>2</i>
Proletären	4
<i>Bakom striderna i Irak</i>	<i>4</i>

---

¹ Se [Om Syrien](#).

Flamman

Irak bryter samman

Henning S Rubin

Flamman 18 juni 2014

Islamistiska rebeller har intagit Iraks näst största stad och närmar sig huvudstaden Bagdad. Hundratusentals människor är på flykt.

Enligt information från FN dödades hundratals människor när staden Mosul intogs av den islamistiska rebellstyrkan Islamiska staten i Irak och Syrien (Isis, också kallat Isil) i förra veckan. Dussintals civila och ett okänt, men förmodligen stort antal tillfångatagna regeringssoldater avrättades under de första dygnet.

I stora delar av Irak råder nu kaos när Isis rycker fram mot Bagdad. Hundratusentals människor flyr undan striderna, enligt FN flydde hela 500 000 människor från Mosul i förra veckan. De flesta har tagit sig till de kurdiskt kontrollerade områdena i norra Irak och till Bagdad, där en katastrofal humanitär situation råder.

Landet i upplösning

Situationen i Irak är kaosartad. Det rapporterades att många irakiska regeringsenheter flyr undan Isis, vars framryckning stoppades först sex mil utanför Bagdad med hjälp av tusentals frivilliga. Samtidigt utsattes Bagdad för en serie bilbombattacker. Bara under lördagen döddes 60 människor i staden. Liknande terrorattacker ägde rum i många andra städer i norra Irak.

Regeringsarméns låga stridsmoral skylls på Iraks premiärminister Nuri al-Maliki och hans shiamuslimskt dominerade regering, som beskylls för att splittra landet genom att helt ignorera den sunnimuslimska befolkningsmajoritetens intressen. Att de islamistiska Isis-styrkorna får stöd av andra beväpnade grupper, exempelvis de sekulära motståndsgupper som alltsedan år 2003 bekämpar den USA-stötta regimen i Bagdad, är ett talande tecken på detta. I förra veckan lämnade många ledamöter parlamentet när al-Malikis regering begärde tillstånd för att införa undantagstillstånd i landet. Kort därpå tog kurdiska självförsvarsenheter kontrollen över Kirkuk. En talesperson för de kurdiska styrkorna angav att man inte tänkte lämna över staden till regeringsarmén igen.

Shiamuslimernas andliga ledare i Irak, ayatollah Ali al-Sistani, uppmanade landets shiamuslimer att ta till vapen och göra motstånd mot sunnimuslimska Isis. Också Irans regering har erbjudit militärt stöd mot Isis. Det sekulära Irak hotar nu att falla sönder i ett religiöst inbördeskrig.

Väntad utveckling

Utvecklingen i Irak kommer inte som någon överraskning. Våldet i Irak har stadigt ökat under de senaste månaderna. Sedan slutet av förra året har Isis kunnat ockupera flera städer i Irak och utsätta Bagdad för regelbundna terroristattacker. Isis har funnits länge under beteckningen Islamiska staten i Irak och Levante (Isil) i Irak, men kunde först växa sig till en av de viktigaste rebellgrupperna i samband med inbördeskriget i grannlandet Syrien. Där byggdes en stor rebellstyrka upp med stöd av Saudiarabien och Qatar, som tränades i Natolandet Turkiet. ISIS kontrollerar numera ett stort sammanhängande landområde i såväl Syrien som Irak, som sträcker sig från området kring Aleppo i väst ända till utkanterna av Bagdad i öst. Rebellerna kom dessutom över stora mängder vapen och kontanter när de intog Mosul.

USA förbereder flyganfall

Utvecklingen i Irak ger inte minst USA anledning till huvudbry. President Barack Obama valde att ignorera att USA:s stöd till islamistiska rebeller i Syrien har bidragit till att destabilisera hela Mellanöstern ännu mer. I såväl Syrien som Irak och Libyen råder öppna inbördeskrig. Flera andra länder är vid gränsen av sådana storskaliga konflikter. I Egypten har militären kuppet sig tillbaka till makten och för ett brutalt krig mot den civila islamistiska oppositionen.

Obama meddelade i förra veckan att USA prövade ”alla möjligheter” för att hjälpa Iraks regering i Bagdad. Hans presstalesman Jay Carney var dock noga att avfärda tanken att USA återigen skulle skicka marktrupper till landet. På söndagen beordrades ett hangarfartyg till Persiska viken för att förbereda flygbombningar.

Offensiv

Våld och terror härskar i ett sönderfallande Irak

Per Olsson

Offensiv 18/6 2014

Irak kastas allt djupare ned i inbördeskrig och blodigt sönderfall efter att islamistiska sunnibaserade Isis (Islamiska staten i Irak och Levanten) har tagit över flera stora städer och tågar mot huvudstaden Bagdad

I måndags (den 16 juni) tog Isis över ytterligare en stad, Tal Afar, som ligger nära Iraks näst största stad Mosul, vilken Isis erövrade i förra veckan utan att möta motstånd från Iraks armé. Officerare och soldater i armén flydde Mosul. Nära en halv miljon, en fjärdedel av Mosuls invånare, flydde staden efter Isis intåg. Efter Mosul föll en rad städer, bland andra Tikrit och oljestaden Baiji, i Isis händer.

Rapporter om att Isis styrkor är ansvariga för bestialiska bestraffningar och avrättningar ger en bild av de grymheter som kommer att prägla de fortsatta striderna.

Efter att den reguljära armén, som har finansierats och tränats av USA, retirerat försöker regimen mobilisera shiamiliser och vädjar om frivilliga. Såväl USA som Iran förbereder sig för ett militärt ingripande till stöd för den starkt försvagade regimen. Samtidigt har de kurdiska styrkorna – peshmerga – tagit över den oljerika och konfliktyllda staden Kirkuk. Förra veckan kom att markera en ny blodig och ytterst farlig vändning i ett Irak som alltsedan våren 2013 har präglats av allt våldsammare sekteristiska motsättningar.

Redan innan intåget i Mosul den 11 juni hade Isis efter månader av strider tagit över städerna Falluja och Ramadi och i stort sett hela Anbarprovisen. Isis framryckning i Irak måste också ses mot bakgrund av att denna ytterst reaktionära terrorgrupp kunnat befästa sin kontroll över de delar av Syrien man erövrat under inbördeskriget, som nu har gått in på sitt fjärde år.

Isis utvecklades ur al-Qaida i Irak och var fram till inbördeskriget i Syrien en liten organisation. Men med stöd från rika islamister i till exempel i Saudiarabien/gulfstaterna kunde Isis växa och lägga under sig det oljerika sydöstra Syrien.

Jämsides med detta bidrog den USA-stödda irakiska, shiabaserade regimen auktoritära och diskriminerande politik till ett växande missnöje bland sunnibefolkningen, som var de största förlorarna i det sekteristiska inbördeskriget som rasade i Irak 2006-2008.

Överhuvudtaget saknar Iraks regering under premiärminister al Maliki folkligt stöd. Även bland shiamuslimerna, landets majoritet, finns ett utbrett missnöje mot korrruptionen, repressionen och den fortsatta sociala krisen med massarbetslöshet samt extrem fattigdom, oljerikedomarna till trots.

Men i avsaknad av arbetarorganisationer och miliser – en enad kamprörelse baserad på massornas självständiga organisering – har sekteristiska splittrare, reaktionära islamister, klanledare och lokala krigsherrar kunnat vinna stöd. Regimens tilltagande repression och stämpling av oppositionella som ”terrorister” har hela tiden tenderat följas av att islamister och reaktionära splittrare kunnat framställa sig som de enda som kan försvara lokalbefolkningen.

Regimens våld mot de protester, som utbröt i de sunnidominerade områdena 2011-2012, som främst uttrycktes i fredliga massdemonstrationer, fick ödesdigra följder.

Regeringstruppernas massaker på demonstranter i Hawija där minst 50 dödades våren 2013 kom att bli början till en ny våldsspiral. År 2013 blev det blodigaste året i Irak på fem år. I kraft av sin storlek och beväpning kunde Isis, trots att lokalbefolkningen vid ett flertal tillfällen försökt köra ut dem, vinna ett allt större inflytande i sunnidominerade områden. Att det finns en gemensam fiende – regimen – har under det senaste tolv månaderna varit en starkt bidragande orsak till att andra sunnigrupper antingen accepterat eller började att förena sig med Isis, vars mål är att skapa en islamistisk sunnistat i västra och sydöstra Irak, Syrien och därutöver.

”Isis utgör stridigheternas chocktrupper, men deras snabba militära framgångar och upplösningen av fyra irakiska armédivisioner har framkallat ett sunniuppror. Minst sju eller åtta militanta sunnitiska grupper är inblandade, några av dem leds av före detta Baathmedlemmar [Bathpartiet var diktaturens redskap] och officerare från Saddam Husseins säkerhetstjänster”, rapporterade brittiska Independent den 16 juni.

Regimens försvagning och den långtgående demoraliseringen inom armén, med minst 250 000 soldater, har kanske varit den största anledningen till att Isis har kunnat lägga under sig allt större landområden.

Statsapparatusens sönderfall gör att regimen snabbt har blivit allt mer beroende av militärt stöd utifrån och att den måste sätta sin tillit till olika shiamiliser samt motvilligt tvingas acceptera att Kirkuk inlemmas i det kurdiska styret av norra Irak.

Enligt bland annat CNN samtalar USA och Iran om hur man gemensamt ska svara militärt. Uppgifter gör också gällande att det redan finns 500 man från det iranska revolutionsgardet i Irak och att USA skickat soldater till Bagdad.

De strider som nu förs på olika frontavsnitt varslar på ett kusligt sätt om landets blodiga uppstyckning, etniska rensnings- och hämndaktioner. Risker för att det upptrappade inbördeskriget leder till att en mängd olika lokala/provinsiella terrorregimer formeras är överhängande.

USA-imperialismens krig och ockupation av Irak bär ett stort ansvar för dagens sekteristiska splittring. Imperialismens sanktioner och krig har lagt det tidigare relativt välutvecklade Irak i ruiner.

Det är med stöd av USA som premiärminister Maliki har bedrivit sin diskriminerande politik och kollektivt straffat sunnibefolkningen för Saddam Hussein-diktaturens brott. Regeringens senaste försök i form av en ny militär offensiv mot Anbarprovinsen i början av året ”bidrog till att förena mer moderata sunnitiska krafterna med de hårdföra islamisterna” (Guardian den 11 juni).

Det är möjligt att regimens nya styrkor tillsammans med utländskt stöd hejdar Isis offensiv när den når de delar av Irak som i huvudsak bebos av shiamuslimer. Det betyder en ny vändning i inbördeskriget, som riskerar att bli än våldsammare när de olika miliserna och sekteristiska grupperna försöker konsolidera sina kvarstående erövringar.

Den senaste vändningen i Irak är ett nytt allvarligt nederlag för landets arbetare och fattiga, som det kommer att ta tid att övervinna och som ökar krigsriskerna i hela regionen.

Kampen mot islamisterna och mot etnisk och nationell splittring samt fortsatt våldsam sönderfall kräver såväl en politik för arbetarenhet som bildandet av demokratiska väpnade försvarskommittéer.

Att ena befolkningen kommer att vara svårt. Men massornas självorganisering och beväpning är avgörande för att bekämpa såväl Isis som Malikiregeringens, vars politik driver befolkningen till de islamistiska terrororganisationerna. Vad som krävs är att arbetarna och de fattiga förenas i en socialistisk rörelse som kan organisera en enad kamp för att utrota fattigdom samt våld och skapa säkerhet, demokrati, fred och välstånd i Irak och Kurdistan.

Proletären

Bakom striderna i Irak

Patrik Paulov

Proletären 18/6 2014

Den irakiska tragedi som nu utspelar sig för våra ögon har många orsaker. Men det är USA-imperialismen och dess under lång tid destruktiva agerande i hela regionen som är huvudorsaken till att krig, massdöd och flyktingströmmar ännu en gång drabbar Iraks folk.

Den dramatiska utvecklingen i Irak är både tragisk och farlig. Ännu en gång är det irakiska liv som offras i strider där olika irakiska och utomstående aktörer agerar. Men skeendet är komplicerat. För att förstå konflikten och finna en väg framåt måste man se tillbaka på USA:s och dess allierades agerande i Mellanöstern i stort.

Låt oss först börja med det som fått omvärldens blickar att vända sig mot Irak. Det var förra veckan som nyheten kom att Islamiska staten i Irak och Syrien (Isis) tagit över Iraks andra största stad, Mosul, i norr.

Maktövertagandet kom inte som en blixtnedslag från en klar himmel. Isis har under en längre tid flyttat fram sina positioner i västra och norra Irak. Redan för ett år sedan skrev Proletären om risken för en väpnad konflikt.

Isis beskrivs helt korrekt som en terroristgrupp med rötter i sunniextremismens al-Qaida. Organisationen sprider själv bilder av vad som påstås visa en massavrättning av irakiska regeringssoldater. Dess ledare framför öppet hot mot Iraks shiamuslimer i den inledda offensiven mot Bagdad och de shiadominerade södra delarna.

Att Isis är en oerhört brutal kraft råder inget tvivel om. Det har invånarna i grannlandet Syrien bittra erfarenheter av. Isis har på senare år varit en av de mest framträdande och hänsynslösa grupperna i den syriska konflikten. Organisationens vision för en strikt islamistisk stat i Irak lär inte vara mindre reaktionär än den är för Syrien.

Men det vore fel att beskriva det som sker i Irak endast som ett uppror av fasansfulla al-Qaidaextremister, som den irakiska armén nu måste sätta stopp för.

Rapporter från Mosul pekar på att det finns fler krafter i rörelse. Bakom maktövertagandet i staden står också grupper som tidigare kämpade mot USA:s ockupation, inklusive officerare från det fram till invasionen 2003 styrande Baathpartiet. Hårdföra sunnitiska islamister förenas alltså med sekulära Baathpartister mot den shiitiska och Iranvänliga regeringen i Bagdad.

Det är här beskrivningen av dagens Irak blir komplicerad och till delar motsägelsefull. Det är också här som imperialismens destruktiva roll blir tydlig.

Låt oss gå ett drygt decennium tillbaka i tiden.

Ganska snart efter invasionen 2003 stötte USA, Storbritannien och övriga länder med trupper i Irak på problem. De möttes inte av tacksamhet från irakiernas sida utan av motstånd mot den utländska truppnrvaron och mot ockupationsstyret i Bagdad.

Ett viktigt verktyg i arbetet för att bekämpa uppkomsten av en bred och folkligt förankrad motståndsrörelse var taktiken att söndra och härska. USA använde sig av sina erfarenheter från de smutsiga krigen i Centralamerika på 1980-talet.

En av flera som uppmärksammade den fasansfulla taktiken i Irak var den australiensiske journalisten och filmaren John Pilger. USA initierade genom CIA en terrorkampanj mot både sunniter och shiiter.

Dödsskvadroner utgick från den shiadominerade regeringens inrikesdepartement och gjorde nattliga räder mot sunnitiska kvarter. Senare återfanns de söndertorterade kropparna i floden Tigris. Samtidigt drabbades shiitiska bostadsområden och marknadsplatser av terrorattentat med många döda som följd. I Basra i söder greps vid ett tillfälle två brittiska soldater klädda i irakiska civila kläder med utrustning för fjärrstyrda vägbomber i bilen.

För imperialismen var taktiken lyckad. Det Irak där många barn växte upp utan att ens veta ifall de var sunniter eller shiiter, och där invånarna levde sida vid sida och gifte sig över etniska och religiösa gränser, slogs sönder.

Redan tidigt under ockupationen lade USA- företrädare fram planer på att dela Irak i en kurdisk del i nordost, en sunnitisk i nordväst och shiitisk i de centrala och södra delarna. De motsättningar som nu övergått i öppet krig understödjer tragiskt nog en sådan delning.

Mosul, Tikrit och andra städer som Isis och dess allierade tagit över domineras av sunni-muslimer. Bland sunniterna finns ett djupt – och befogat – missnöje med den shiitiska regeringen i Bagdad. Premiärminister Nuri al-Maliki har tidigare visat att han hellre skickar armén mot demonstrerande sunniter än lyssnar på deras krav.

Detta starka missnöje är en förklaring till att det gick så lätt att ta över dessa områden. En del invånare välkomnar Isis, andra väljer att ansluta sig till dem.

Men i Bagdad och södra Irak, där shiiter dominerar, är stämningen en annan. Här mobiliseras invånarna att ta strid mot sunniextremisterna i Isis. Bland de frivilliga finns med största sannolikhet många från Muqtada al-Sadrs shiamuslimska rörelse, som under ockupationens första år utkämpade hårda strider mot de utländska trupperna.

I skrivande stund uppges USA föra samtal med sin eviga fiende, Iran, om att stödja den irakiska regeringen mot Isis. Dessa två sägs ha gemensamma intressen av att stödja Nuri al-Malikis regering.

Det är sant att USA står bakom det irakiska styret i Bagdad. Det är en skapelse av ockupationen, och diskrimineringen av sunniter är ett arv från den amerikanska ockupationsadministrationens politik för att bryta sönder Baathpartiets statsapparat. Både al-Malikis regering och den irakiska armén är beroende av de fortsatt nära relationerna med USA.

Men lika sant är att Bagdadregeringen inte alltid gör som herrarna i Washington önskar. Nuri al-Malikis stöd åt Syriens regering är ett sådant exempel, liksom Iraks nära förbindelser med Iran. Det ökade iranska inflytandet över Irak efter invasionen 2003 har varit ett ständigt irritationsmoment för Vita huset som man misslyckats göra något åt.

Vad som inte får glömmas bort är att USA på samma gång har gemensamma intressen med den irakiska regeringens motståndare. Faktum är att Isis aldrig hade varit den kraft det är idag utan USA:s och dess allierades inblandning i Mellanöstern.

Den amerikanske journalisten Seymour Hersh avslöjade redan 2007 att USA genom Saudiarabien börjat stödja al-Qaidainspirerade grupper. Syftet var att slå mot det som George W Bush kallade ”shiaextremismen” i länder som Syrien och Irak och på samma gång försvaga Iran.

När konflikten i Syrien bröt ut 2011 ökade flödet av pengar och vapen från Saudiarabien och andra Golfstater till diverse mer eller mindre extrema sunnitiska grupper.

En av de organisationer som har stärkts allra mest av Syrienkriget är Isis. Efter att ha förlorat inflytande i Irak fick den shia-fientliga gruppen nya möjligheter i Syrien.

Länge stred Isis sida vid sida med den av väst hyllade Fria syriska armén. I kampen för att störta Syriens president Bashar al-Assad står Isis fortsatt på samma sida som USA och övriga västvärlden.

Tack vare sin militära styrka har Isis tagit kontroll över oljekällor i östra Syrien, plundrat fabriker och spannmålslager och dessutom tjänat pengar på kidnappningar. Isis kontrollerar också staden Raqqa, den enda större syriska stad som är i rebellernas händer.

Detta måste vi komma ihåg när striderna nu rasar i Irak. De är ett resultat av USA-imperialismens förödande politik, där vem som helst kan vara vän eller fiende, beroende på vad som för stunden gagnar imperialismens intressen.

Det finns mer att säga om Irak, imperialismens brott och den aktuella konflikten. Men till det finns inte utrymme i detta nummer.

En viktig fråga för stunden är vilken som är vägen framåt för Irak.

En sak är säker. Om det är något detta land och folk inte behöver så är det mer av krig, sekteristiska motsättningar och utländsk militär inblandning.

De sunniter som är missnöjda med diskriminering och övergrepp kan aldrig stärka demokratin och respekten för de mänskliga rättigheterna genom att slåss tillsammans med en av de mest brutala terror-organisationerna i regionen.

För den shiitiska regeringen gäller det att inse att legitimitet hos det egna folket aldrig kan vinnas genom amerikanska bombningar eller iranska specialstyrkor på marken – det skulle bara förvärra krisen. situationen – utan endast genom att lyssna till det djupa missnöjet som finns.